

מעבר מייצור חשמל מפחם לאנרגיות מתחדשות

נייר עמדה לקראת דיון הוועדה המיוחדת לעניין הקרן לאזרחי ישראל, 10.5.22

התחנות הפחמיות בישראל מזהמות יותר מהתחנות האירופיות, ופולטות חומרים מזהמים בכמויות גדולות בהרבה. למשל, נתוני היחידות 1-4 בחדרה (הישנות והמסוכנות יותר) הם: תחמוצות גופרית - 1,380 מ"ג למ"ק לעומת 150; תחמוצות חנקן - 1,000 מ"ג למ"ק לעומת 150; חלקיקים נשימים - 50 מ"ג למ"ק לעומת 15. יחידות 1-4 פועלות בתחנת הכוח בחדרה משנת 1981 ופולטות זיהום הגבוה פי עשרה מהתקן האירופי.² **בעקבות לחץ ציבורי של גרינפיס, יחד עם התושבים, נגד משרד האנרגיה בשנת 2016, הוחלט, בסיכום בין המשרד להגנת הסביבה לבין משרד האנרגיה שיחידות 1-4 של חדרה ייסגרו עד יוני 2022.** ואולם, שר האנרגיה דאז ד"ר יובל שטייניץ הציב תנאים בעייתיים לסגירה: (1) חיבור שלושה מאגרי גז (לוויתן, כריש ותנין); (2) בניית כושר ייצור של 1,200 מגוואט מגז מחצבי.

גרינפיס ישראל דרש מאז להקדים את סגירת היחידות הפחמיות ולהחליפן בחשמל סולארי בתוספת אגירה, ולא בגז מחצבי. יתירה מזו, [בחוות דעת](#) שהזמין הארגון בדצמבר 2016 ממנהל מינהל החשמל לשעבר, ד"ר דן ווינשטוק, ניתן לראות כי היה אפשר לסגור לכל הפחות שתיים מתוך ארבע היחידות הפחמיות כבר לפני כשנתיים, עם חיבורו של מאגר הגז לווייתן, וזאת מבלי לפגוע בביטחון האנרגטי של ישראל, גם לפי אמות מידה שמרניות. יתירה מזו, דו"ח המשרד להגנת הסביבה, שנכתב על ידי מנהלים לשעבר של חברת החשמל ומשרד האנרגיה, קבע שחיבור מאגר לווייתן יאפשר את השבתת היחידות ויבטיח את הביטחון האנרגטי של ישראל.³ משמעות אי ההקדמה, והדחיה הנוכחית, היא הרת אסון עבור מדיניות האקלים של ישראל ובריאות תושביה. הגז מזהם ופולט גזי חממה – 820 גרם לקוט"ש מיוצר – מה שמסתכם במיליוני טון מדי שנה.

באשר להשפעה על בריאות הציבור, יחידות 1-4 בתחנת אורות רבין מזהמות במיוחד. [דו"ח שהפיק גרינפיס](#) ישראל בשיתוף פעולה עם היחידה המדעית הבינלאומית של גרינפיס ב-2017 מראה, לאור מודליזציה של זיהום היחידות, כי מדי שנה פעילותן של יחידות 1-4 בחדרה גורמת לתמותה מוקדמת של 309 אנשים. מרגע קבלת ההחלטה עד למועד הסגירה מדובר בקיפוח חייהם של כ-1,550 אנשים (כ-90% מהתקף לב או שבץ מוחי, 7% מתחלואה נשימתית ו-4% מסרטן ריאות). בנוסף, הדו"ח הראה כי בכל יום, כ-200 בני אדם מושבתים בגלל עודפי זיהום. התחנה אחראית לאובדן של 14,600 ימי עבודה, וב-70,200 ימים נפגעת הפעילות השגרתית.

בגרינפיס הזהרנו עוד ב-2017 כי אין סיכוי שהתחנה תיסגר ב-2022 בגלל המתווה שהציב שר האנרגיה, ושתג המחיר יהיה קטלני: אובדן חיי אדם ונזק לסביבה. מדובר בהתרשלות של חברת החשמל ושל משרד האנרגיה, ועליהם לפצות את התושבים שנפגעו, וגם להקדים את הסגירה ולבצע אותה תוך שישה חודשים. אנו מבקשים מהוועדה להתכנס מדי חודש על מנת לבחון את ההתקדמות הנושא.

¹ הנתונים מייצגים מ"ג למ"ק. הערכים הישראליים מופיעים בהיתר הפליטה. תקנים אירופיים של שנת 2010. (Industrial Emissions Directive 2010/75/EU) http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/LCP_D1_June_online.pdf

² השוואה בין נתוני היתר הפליטה לבין ערכי BREF.

³ <http://www.sviva.gov.il/infoservices/newsandevents/messagedoverandnews/documents/2016/orot-rabin-1-4-082016.pdf>